

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ТРУДОВЕ ПРАВО”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

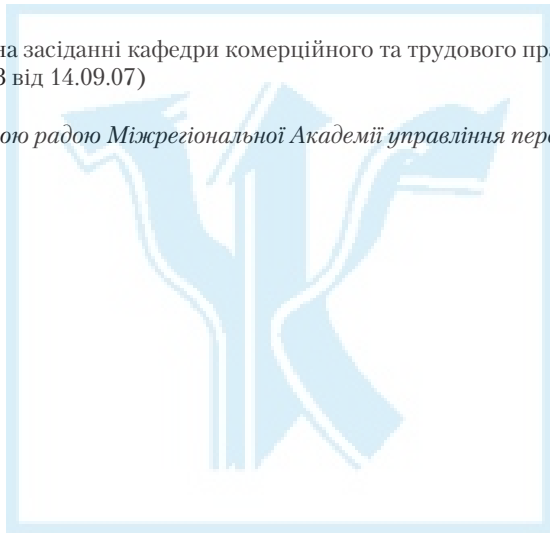
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри комерційного та трудового права
Б. С. Беззубом

Затверджено на засіданні кафедри комерційного та трудового права
(протокол № 3 від 14.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Беззуб Б. С. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Трудове право” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2008. – 48 с.

Методичні матеріали містять поснювальну записку, тематичний план дисципліни “Трудове право”, теми самостійної роботи студентів, методичні вказівки до написання курсової роботи, орієнтовну тематику курсових і дипломних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу, що сприяє формуванню у студентів умінь навчатися, а також реалізовувати знання в подальшій практичній діяльності. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння ним навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета СРС — сприяти засвоєнню у повному обсязі навчальної програми з дисципліни “Трудове право” та формуванню самостійності як особливої риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні студента систематизувати свою діяльність щодо ґрунтовного опанування навчальної дисципліни.

Завдання самостійної роботи студентів: засвоєння відповідних знань, умінь, навичок, їх закріплення та систематизація, а також застосування при розв'язанні практичних завдань та творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань з предмета. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Самостійна робота забезпечується навчально-методичним комплексом з дисципліни “Трудове право”, методичними матеріалами для практичних і семінарських занять, методичними розробками щодо самостійної роботи студентів, комплектами лекцій, підручниками та навчально-методичними посібниками з трудового права.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Трудове право” визначається навчальною програмою із зазначеної дисципліни, а також цими Методичними матеріалами.

До основних форм самостійної роботи з дисципліни “Трудове право” належать такі:

- вивчення окремих тем або питань, передбачених тематичним планом для самостійного опрацювання;
- виконання домашніх завдань;
- розв'язання та письмове оформлення завдань, складання схем, порівняльних таблиць та інших робіт;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до різних форм поточного контролю;
- пошук та огляд нормативно-правових актів та літературних джерел за цією проблематикою;
- написання реферату за цією проблематикою;

- аналітичний розгляд наукових публікацій із зазначеної проблематики;
- підготовка курсової роботи.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати нормативно-правові акти та літературні джерела. Перевірку рівня засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, поданих у цих методичних вказівках.

Домашнє завдання з дисципліни “Трудове право” виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичного матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання. Поряд із вивченням чинного законодавства доречно вивчати і аналізувати практику його реалізації, обставини і причини прийняття відповідних нормативних актів, ставлення до них практиків і громадськості. Вивченню підлягають насамперед чинні нормативно-правові акти. У коло об’єктів вивчення можуть входити також відмінені акти й такі, що фактично втратили значення, проекти нормативно-правових актів з відповідного питання.

Практичні завдання (задачі) мають на меті закріпити теоретичні знання студентів і головне — прищепити їм навички самостійної роботи з нормативними актами. Перш ніж розпочинати розв’язування задач, що відтворюють ситуації, з якими стикаються працівники при зверненні до роботодавців або суду, студентам необхідно засвоїти теоретичні положення, пов’язані з окремими питаннями регулювання трудових відносин. Практичні завдання (задачі) необхідно виконувати в письмовій формі з розгорнутим мотивованим їх розв’язанням. Відповіді повинні бути повні, обґрунтовані; при цьому необхідно не тільки вказати на можливі порушення чинного законодавства у сфері трудових відносин, а й визначити наслідки такого порушення і засоби захисту порушених трудових прав працівників, посилаючись на конкретні статті, пункти нормативних актів.

Реферати. Важливим засобом у засвоєнні знань є написання та захист рефератів на заняттях. Тематика рефератів пропонується за визначеними темами практичних занять.

Вимоги до реферату.

Обсяг — 10–12 аркушів формату А4. Написання реферату за певною проблематикою необхідно починати з власного, добре обґрунтованого вступу.

У вступі визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються межі теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослідження.

В основній частині роботи мова має йти насамперед про зміст досліджуваної проблеми. Наслідком виконаного дослідження можуть бути пропозиції щодо реформування законодавства у сфері трудових відносин. У цьому разі необхідно чітко обґрунтувати, чому саме такому рішенню, прийнятому в результаті порівняльно-правового аналізу, потрібно віддати перевагу.

Зазначена робота повинна завершуватись висновками та списком нормативно-правових актів і літературних джерел.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкрив винесені для самостійного опрацювання питання теми, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студента відповідає викладеному для оцінки “відмінно”, проте він припустився кількох помилок при розв’язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються доказами;
- оцінка “задовільно” — студент у загальних рисах розкрив питання, винесені для самостійного опрацювання, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно;
- оцінка “незадовільно” — студент не може відповісти на поставлене запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності запитання, не може зробити висновків.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ТРУДОВЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Загальна частина (теорія трудового права України)			
1	Поняття, предмет, метод, система і функції трудового права	2	2	4
2	Основні принципи трудового права України	2	2	4
3	Джерела трудового права	2	2	2
4	Правовідносини у трудовому праві. Суб'єкти трудового права	2	4	—
5	Колективний договір і колективна угода	6	2	4
	Змістовий модуль II. Особлива частина (правове регулювання відносин у сфері зайнятості та працевлаштування – гарантії та компенсації)			
6	Правове регулювання відносин у сфері зайнятості та працевлаштування	4	2	4
7	Трудовий договір. Контракт	16	4	—
8	Робочий час	2	2	8
9	Час відпочинку. Відпустки та їх види	4	2	6
10	Правове регулювання оплати праці	4	2	6
11	Гарантії та компенсації	2	2	6

1	2	3	4	5
12	Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність	4	2	6
13	Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин за заподіяну шкоду	6	4	6
14	Правове забезпечення охорони праці	6	4	6
15	Правове регулювання праці жінок, молоді та осіб зі зниженою працездатністю	4	2	4
16	Професійна підготовка та підвищення кваліфікації працівників	4	2	—
17	Індивідуальні та колективні трудові спори	4	2	6
18	Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю	6	4	—
19	Міжнародно-правове регулювання праці	8	2	4

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль I. Загальна частина (теорія трудового права України)

Тема 1. Поняття, предмет, метод, система і функції трудового права України

Питання для самоконтролю

1. Що таке трудове право як галузь, і яке місце воно посідає в системі інших галузей права України?
2. Які правовідносини регулює трудове право України?
3. Які методи правового регулювання діють у галузі трудового права?
4. Які основні функції виконує трудове право?
5. З яких основних інститутів складається система трудового права?
6. У чому полягає відмежування трудового права від інших галузей права?
7. Які основні тенденції розвитку трудового права України?

8. Які правові норми становлять загальну частину трудового права.
9. Метод і система трудового права.
10. Основні функції трудового права.

Практичні завдання

Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю відмінностей трудового права від суміжних галузей права.

Завдання 2. Підготуйте письмові відповіді на запитання з посиланням на відповідне чинне законодавство.

1. Яка сфера дії трудового права?
2. Праця яких суб'єктів регулюється трудовим правом?
3. Дайте визначення найманих працівників, працівників, подібних до найманих, працюючих власниками.
4. Дайте визначення методу галузі трудового права.
5. Окресліть тему трудового права, її структурні частини, коротко їх охарактеризуйте.
6. Які правові норми становлять загальну частину трудового права?
7. Які правові інститути входять до складу індивідуального трудового права?
8. Наведіть думку окремих науковців щодо предмета, методу та системи трудового права.

Завдання 3. Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем:

1. Предмет трудового права України.
2. Метод трудового права України в умовах ринкових відносин.
3. Система трудового права України.
4. Конституційні засади права людини на працю в Україні.

Завдання 4. Тестові завдання:

Відносини, що регулюються законодавством про працю, стосуються:

- a) працівників підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої приналежності;
- b) членів кооперативів, орендних підприємств;
- c) працівників спільних підприємств;
- d) осіб, які займаються індивідуальною трудовою діяльністю.

Література [1; 2; 8; 9; 54; 60; 62; 63]

Тема 2. Основні принципи трудового права України

Питання для самоконтролю

1. Що таке принципи трудового права?
2. У яких статтях Конституції України закріплено принципи трудового права?
3. Які норми стосовно забезпечення дотримання принципів трудового права ви знаєте?
4. Які принципи виявляють політику держави в галузі правового регулювання ринку праці та ефективної зайнятості населення?
5. Які принципи відображають головні напрямки правової політики в галузі охорони здоров'я і захисту трудових прав працівників?
6. У чому полягає принцип соціального партнерства і договірного встановлення умов праці?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із тем:

1. Поняття та види принципів трудового права України в умовах формування ринкової економіки.
2. Рівність прав і заборона дискримінації як принцип трудового права.
3. Соціальне партнерство як принцип правового регулювання трудових відносин.

Література [1; 2; 8; 9; 57; 60; 62; 63]

Тема 3. Джерела трудового права

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття “джерела трудового права”.
2. Як класифікують джерела трудового права?
3. Який нормативний акт є основним джерелом трудового права?
4. Сформулюйте зміст і гарантії права на працю за Конституцією України.
5. Назвіть основні Закони України, які регулюють трудові відносини.
6. Чи можна міжнародний договір ратифікований Верховною Радою України вважати джерелом трудового права?
7. Чи належать рішення і висновки Конституційного суду України до джерел трудового права?

8. Чи підмінюють керівні роз'яснення Пленуму Верховного Суду України норми чинного законодавства?
9. Які джерела права належать до підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють працю працівників?
10. Які локальні нормативні акти вам відомі?

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему “Конституція України як джерело трудового права”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему “Законодавство України як джерело трудового права”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему “Єдність та диференціація джерел трудового права України”.

Завдання 4. Підготуйте реферат на тему “Судова практика та її роль у застосуванні трудового законодавства”.

Завдання 5. Підготуйте реферат на тему “Генеральна угода як джерело норм трудового права”.

Література [1; 2; 8; 20; 54; 60; 63]

Тема 4. Правовідносини у трудовому праві.

Суб'єкти трудового права

Питання для самоконтролю

1. Поняття трудових правовідносин, їх склад, зміст та загальна характеристика.
2. Що таке правова правосуб'єктність? Трудова правоздатність і дієздатність?
3. Чим трудові правовідносини відрізняються від суміжних з ними правовідносинами (цивільними, адміністративними тощо)?
4. Охарактеризуйте умови та підстави виникнення трудових правовідносин.
5. Розкрийте зміст трудових правовідносин, основні права й обов'язки суб'єктів цих відносин.
6. Правовий статус найманих працівників як суб'єктів трудових відносин.
7. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин.
8. Підприємства, установи, організації як суб'єкти трудового права.
9. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.

10. Професійні спілки як суб'єкти трудового права.
11. Державні органи, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему “Працівник як суб'єкт трудових правовідносин”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему “Основні права й обов'язки працівника у трудових правовідносинах”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему “Правовий статус роботодавця у трудових правовідносинах”.

Завдання 4. Підготуйте реферат на тему “Права й обов'язки роботодавця”.

Література [1; 2; 8; 22; 28; 29; 54; 57; 63]

Тема 5. Колективний договір і колективна угода

Питання для самоконтролю

1. Які нормативно-правові акти регулюють колективні договори, угоди?
2. Визначіть поняття колективних договорів і угод, їх роль у регулюванні соціально-трудова відносин.
3. Назвіть сторони колективних договорів і угод, їх представників.
4. Який порядок укладання колективного договору, угоди та вирішення розбіжностей у разі їх укладання?
5. Проаналізуйте зміст колективних договорів і угод.
6. Які норми реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин містяться в генеральних, галузевих та регіональних угодах?
7. З якою метою здійснюється відомча реєстрація колективних договорів і угод?
8. Хто здійснює контроль за виконанням колективного договору, угоди?
9. Які види юридичної відповідальності застосовують до сторін у разі порушення колективного договору?

Практичні завдання

Підготуйте один з рефератів на тему:

1. Порядок ведення і предмет колективних переговорів.

2. Порядок укладання колективного договору, угоди.
3. Контроль за виконанням колективного договору, угоди.
4. Відповідальність за порушення і невиконання колективного договору, угоди.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Сфера укладання колективних договорів:
 - а) на підприємствах, установах, організаціях незалежно від форм власності та господарювання, які використовують найману працю і мають права юридичної особи;
 - б) на державних, колективних і акціонерних підприємствах;
 - с) на державних підприємствах, в установах і організаціях.
2. Колективний договір:
 - а) може передбачати додаткові, порівняно з чинним законодавством і угодами, гарантії, соціально-побутові пільги;
 - б) не може передбачати вказаних вище пільг, оскільки це суперечить законодавству;
 - с) може передбачити лише ті гарантії і пільги, які передбачені колективними угодами.
3. Сторонами колективного договору можуть бути:
 - а) власник або уповноважений ним орган з однієї сторони і одна або кілька профспілкових чи інших уповноважених на представництво трудовим колективом організацій, а у разі відсутності таких органів — представники трудових колективів, обрані й уповноважені трудовим колективом, — з іншої;
 - б) власник і вільна профспілка;
 - с) власник і представник трудового колективу, обраний або уповноважений трудовим колективом;
 - д) профспілка.
4. Умови колективних договорів і угод, укладених відповідно до чинного законодавства, є:
 - а) обов'язковими для підприємств, на які вони поширюються, і сторін, які їх уклали;
 - б) не є обов'язковими і не підлягають виконанню зазначеними сторонами;
 - с) є обов'язковими лише для власника (роботодавця).

5. Умови колективного договору, що погіршують, порівняно з чинним законодавством, становище працівників, є:
 - a) недійсними і їх забороняється включати до трудових договорів;
 - b) є дійсними за умови, що вони погоджені з трудовим колективом;
 - c) є дійсними за умови, що вони погоджені з профспілковим комітетом.
6. Положення колективного договору поширюються:
 - a) на всіх працівників підприємства незалежно від того, чи є вони членами профспілки, і є обов'язковими як для власника, так і для працівників підприємства;
 - b) тільки на членів профспілки і є обов'язковими для власника і членів профспілки;
 - c) на штатних працівників.
7. Після закінчення строку дії колективний договір:
 - a) продовжує діяти до того часу, поки сторони не укладуть новий або не переглянуть чинний, якщо інше не передбачено договором;
 - b) припиняє діяти і сторони зобов'язані укласти новий колективний договір;
 - c) за згодою сторін може бути пролонгованим на певний строк.
8. У разі реорганізації підприємства (перехід на оренду, корпоратизація, акціонування) колективний договір:
 - a) зберігає чинність протягом строку, на який його укладено, або може бути переглянутий за згодою сторін;
 - b) повинен бути негайно переглянутий за згодою сторін;
 - c) діє протягом року після його прийняття.
9. Зміни і доповнення до колективного договору протягом строку його дії можуть вноситися:
 - a) тільки за взаємною згодою сторін і у порядку, визначеному колективним договором;
 - b) згідно з рішенням однієї зі сторін;
 - c) за рішенням профспілкового органу.
10. Колективні договори:
 - a) підлягають відомчій реєстрації місцевими органами державної виконавчої влади;
 - b) не підлягають реєстрації;
 - c) реєструються в міністерствах і відомствах.

11. Контроль за виконанням колективного договору здійснюється:
 - а) безпосередньо сторонами, які його уклали, та відповідними органами державної влади;
 - б) профспілковими органами;
 - с) органами місцевої державної виконавчої влади, а також органами місцевого самоврядування.
12. Зазначте, чи передбачена відповідальність за ухилення від участі у переговорах щодо укладення, зміни чи доповнення колективного договору, угоди осіб, які представляють власників чи профспілки або інші уповноважені трудовим колективом органи:
 - а) так, передбачена дисциплінарна відповідальність;
 - б) так, передбачена дисциплінарна та матеріальна відповідальність;
 - с) так, передбачена дисциплінарна відповідальність (аж до звільнення з роботи) та накладення штрафу до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
13. Зазначте, чи передбачена відповідальність за ухилення від участі в переговорах осіб, які представляють власників чи профспілки або інші уповноважені трудовим колективом органи:
 - а) ні, не передбачена;
 - б) так, передбачена дисциплінарна відповідальність;
 - с) передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу до 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також дисциплінарна відповідальність аж до звільнення керівника підприємства з посади.
14. Зазначте, чи передбачена відповідальність за ненадання інформації, необхідної для колективних переговорів і здійснення контролю за виконанням колективних договорів, угод:
 - а) ні, не передбачена;
 - б) так, передбачена дисциплінарна відповідальність;
 - с) передбачена дисциплінарна відповідальність, або винні посадові особи підлягають штрафу у розмірі до 5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Література [1; 2; 7; 10; 16; 26; 37; 45; 54; 60; 63]

Змістовий модуль II. Особлива частина (правове регулювання відносин у сфері зайнятості та працевлаштування – гарантії та компенсації)

Тема 6. Правове регулювання відносин у сфері зайнятості та працевлаштування

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття зайнятості.
2. Які громадяни належать до зайнятого населення України?
3. Розкрийте повноваження державної служби зайнятості.
4. Які соціальні пільги та компенсації встановлені законодавством для безробітних громадян?
5. Які особи можуть бути визнані безробітними?
6. Охарактеризуйте правовий статус безробітних громадян.
7. Розкрийте особливості загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Практичні завдання

Підготуйте один з рефератів на тему:

1. Право громадян на працевлаштування за законодавством України.
2. Державна служба зайнятості України, її завдання, права та обов'язки.
3. Правовий статус безробітного в Україні.
4. Міжнародні стандарти у сфері зайнятості.

Література [1; 2; 8–10; 16; 20; 22; 29; 30]

Тема 7. Трудовий договір. Контракт

Питання для самоконтролю

1. Поняття трудового договору та його відмінність від цивільно-правових угод про працю.
2. Сторони трудового договору та його зміст.
3. Гарантії прав і обмеження прав особи при укладанні трудового договору.
4. Випробовування при прийнятті на роботу та його наслідки.
5. Види трудового договору.

6. Порядок укладання трудового договору з роботодавцем — фізичною особою.
7. Зміна умов трудового договору.
8. Поняття переведення на іншу роботу та їх види.
9. Припинення трудового договору та його підстави.
10. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника та його підстави.
11. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
12. Відсторонення від роботи.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем:

1. Трудовий договір в ринкових умовах господарювання.
2. Трудовий договір з молодим спеціалістом.
3. Трудовий договір з працівником-мігрантом.
4. Контракт як особливий вид трудового договору.
5. Трудовий договір про сумісництво та суміщення професій і посад.
6. Припинення трудового договору з підстав, передбачених ст. 7 та 36 КЗпП України.
7. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
8. Відсторонення від роботи (підстави та порядок).

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Працівник має право укласти трудовий договір:
 - а) на одному підприємстві;
 - б) одночасно на кількох підприємствах;
 - с) на іншому підприємстві з дозволу власника, у якого він працює.
2. Строк випробування для робітників не може перевищувати:
 - а) одного тижня;
 - б) двох тижнів;
 - с) одного місяця.
3. Строк випробування для керівних працівників і спеціалістів не може перевищувати:
 - а) одного місяця;
 - б) трьох місяців;
 - с) шести місяців.

4. Трудовий договір на визначений строк укладається на строк:
 - a) шість місяців;
 - b) два роки;
 - c) встановлений за погодженням сторін.
5. Трудовий договір на визначений строк укладається на строк:
 - a) шість місяців;
 - b) два роки;
 - c) встановлений за погодженням сторін
6. Трудовий договір укладається:
 - a) тільки в письмовій формі;
 - b) як правило, у письмовій формі;
 - c) як у письмовій, так і усній формі.
7. Трудові договори підлягають реєстрації при їх укладанні:
 - a) з іноземцями;
 - b) з іноземцями або особами без громадянства;
 - c) між працівником і фізичною особою.
8. Зазначте, чи передбачено в КЗпП України обмеження спільної роботи родичів на підприємстві, в установі, організації:
 - a) так, передбачено;
 - b) ні, не передбачено;
 - c) це положення не стосується робітників.
9. Зазначте, чи має право власник (роботодавець) тимчасово перевести працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, без його згоди:
 - a) має право лише у разі виробничої необхідності;
 - b) не має права за будь-яких обставин;
 - c) має право лише у випадках, передбачених чинним законодавством.
10. Зазначте, чи має право власник (роботодавець) перевести працівника на іншу роботу на тому ж підприємстві в разі простою:
 - a) так, власник має право перевести працівника в разі простою на іншу роботу;
 - b) так, власник має таке право, але за погодженням з профспілковим комітетом;
 - c) таке переведення можливе лише за згодою працівника з урахуванням його спеціальності і кваліфікації.

11. Зазначте, чи вважається переведенням на іншу роботу на тому ж підприємстві переміщення працівника у межах спеціальності, кваліфікації чи посади, обумовлених трудовим договором, на інше робоче місце, в інший структурний підрозділ, доручення працювати на іншому механізмі або агрегаті:
- а) ні, це не вважається переведенням працівника на іншу роботу;
 - б) так, вважається;
 - с) так, вважається за умови згоди на це профспілкового комітету.
12. Якщо власник не виконує законодавство про охорону праці, умови колективного договору з цих питань, працівник у зазначений ним строк:
- а) має право розірвати трудовий договір за власним бажанням;
 - б) не має права розірвати трудовий договір за власним бажанням. Це питання слід погодити з власником;
 - с) має право за умови погодження цього питання з профспілковим комітетом.
13. Зазначте, чи зберігається безперервний трудовий стаж при повторному звільненні з роботи працівника за власним бажанням без поважних причин протягом календарного року:
- а) так;
 - б) ні;
 - с) зберігається за умови, що після першого звільнення він працював не менше як півроку.
14. Особі, запрошеній на роботу в порядку переведення з іншого підприємства за погодженням між керівниками підприємств:
- а) не може бути відмовлено в укладенні трудового договору;
 - б) може бути відмовлено в укладенні трудового договору, якщо працівник підприємства забрав свою заяву про звільнення;
 - с) може бути відмовлено в укладенні трудового договору, якщо власник передумав приймати його на роботу.
15. Працівник має право у визначений ним строк розірвати трудовий договір на невизначений строк за власним бажанням, якщо власник не виконує:
- а) законодавства про працю;
 - б) законодавства про працю та умов колективного договору;
 - с) законодавства про працю, умови колективного чи трудового договору.

16. Працівник має право достроково розірвати строковий договір у разі порушення власником (роботодавцем):
 - a) законодавства про працю;
 - b) законодавства про працю та умов колективного договору;
 - c) законодавства про працю, умов колективного або трудового договору.
17. При звільненні працівника власник (роботодавець) зобов'язаний видати йому належно оформлену трудову книжку і здійснити з ним розрахунок:
 - a) протягом тижня;
 - b) протягом двох днів;
 - c) у день звільнення або не пізніше наступного дня після пред'явлення звільненим працівником вимоги про розрахунок.
18. Працівникам, які стають до роботи вперше, трудова книжка оформлюється не пізніше:
 - a) одного тижня;
 - b) одного місяця;
 - c) п'яти днів.
19. Зазначте, чи вносяться до трудової книжки працівника записи про застосування до нього такого виду стягнення, як догана:
 - a) так;
 - b) ні;
 - c) лише за згодою профспілкового комітету.
20. Про наступне звільнення працівників необхідно попереджати не пізніше:
 - a) як за 2 тижні;
 - b) як за один місяць;
 - c) як за 2 місяці.
21. Зазначте, чи мають право профспілки вносити пропозиції відповідним органам про перенесення строків або тимчасове припинення чи відміну заходів, пов'язаних із звільненням працівників:
 - a) ні, не мають такого права;
 - b) так, мають на це право.

Література [1; 2; 8–10; 16; 20; 22; 29; 30]

Тема 8. Робочий час

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття робочого часу.

2. Що таке режим робочого часу?
3. Які види робочого часу наявні у трудовому законодавстві?
4. У чому полягає відмінність скороченого та неповного робочого часу?
5. Які особливості роботи в нічний час?
6. За яких умов виконується робота змінами і які її особливості?
7. За яких обставин вводиться підсумковий облік робочого часу?
8. За яких умов можливе застосування надурочних робіт і які норми надурочних робіт встановлені законодавством?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем:

1. Робочий час та його правове регулювання в Україні.
2. Види та режим робочого часу.
3. Правове регулювання надурочних робіт. Чергування.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Забороняється залучати до роботи в нічний час:
 - а) вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, та осіб молодше вісімнадцяти років;
 - б) вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до шести років, та осіб молодше вісімнадцяти років і інвалідів;
 - в) жінок, які мають дітей-інвалідів та дітей віком до 14 років.
2. За угодою між працівником і власником неповний робочий тиждень може встановлюватись:
 - а) для вагітних жінок, жінок, які мають дітей до 14 років або дитину-інваліда, та осіб, які здійснюють догляд за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку;
 - б) для зазначених осіб, а також інвалідів;
 - в) для зазначених осіб та учасників війни.
3. Початок і закінчення щоденної роботи (зміни) передбачаються:
 - а) правилами внутрішнього трудового розпорядку;
 - б) правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіками змінності згідно із законодавством;
 - в) колективним договором.
4. Робота інвалідів у нічний час допускається лише:
 - а) за їх згодою;

- b) за їх згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям;
- c) за їх згодою та з дозволу профкому.
5. Надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника:
- a) 240 год на рік;
- b) 180 год на рік;
- c) 120 год на рік.
6. Граничні норми надурочних робіт для кожного працівника передбачені чинним законодавством і становлять щонайбільше:
- a) 16 год на тиждень і 160 год на рік;
- b) 2 год на тиждень і 100 год на рік;
- c) 4 год протягом 2 днів підряд і 120 год на рік.
7. Зазначте, чи передбачено чинним законодавством поділ робочого дня на частини:
- a) так, передбачено на роботах з особливими умовами і характером праці;
- b) ні, не передбачено
8. Час початку і закінчення перерви для відпочинку і харчування встановлюється:
- a) наказом керівника підприємства;
- b) колективним договором;
- c) правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Література [1; 2; 9; 15; 16; 22; 23; 26; 27; 29; 30; 39]

Тема 9. Час відпочинку. Відпустки та їх види

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття часу відпочинку.
2. Які види часу відпочинку передбачені чинним законодавством?
3. Які ви знаєте види відпусток?
4. Який порядок надання щорічних відпусток?
5. За яких умов надаються відпустки без збереження заробітної плати?
6. Які існують види щорічних додаткових відпусток?
7. Назвіть додаткові відпустки у зв'язку із навчанням.
8. Які види соціальних відпусток передбачені законодавством.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем:

1. Правове регулювання часу відпочинку в Україні.
2. Правове регулювання вихідних, святкових і неробочих днів в Україні.
3. Право працівників на відпустку та порядок їх надання.
4. Щорічна основна і додаткова відпустки за законодавством України.
5. Соціальні відпустки сторін та порядок їх надання.
6. Творчі відпустки без збереження заробітної плати.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Тривалість щорічної відпустки не може бути менш як:
 - a) 15 календарних днів;
 - b) 18 календарних днів;
 - c) 24 календарних дні.
2. Відпустка за перший рік роботи надається працівникові за таких умов:
 - a) після шести місяців безперервної роботи на підприємстві;
 - b) після одинадцяти місяців безперервної роботи на підприємстві;
 - c) після одного року безперервної роботи на підприємстві.
3. Заміна відпустки грошовою компенсацією:
 - a) допускається у випадках, передбачених законом;
 - b) не допускається;
 - c) допускається за згодою працівника та профкому.
4. Працівникам з ненормованим робочим днем надаються щорічні додаткові відпустки тривалістю:
 - a) 4 робочих дні;
 - b) 6 календарних днів;
 - c) до 7 календарних днів згідно з додатком до колективного договору.
5. Працівникам за роботу у шкідливих і важких умовах праці надається щорічна додаткова відпустка тривалістю:
 - a) 28 календарних днів;
 - b) 30 календарних днів;
 - c) до 35 календарних днів відповідно до результатів атестації робочих місць та додатку до колективного договору.

6. Особам віком до 18 років щорічна основна відпустка надається тривалістю:
 - a) 36 календарних днів;
 - b) 28 календарних днів;
 - c) 31 календарний день.
7. Державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про відпустки здійснюють:
 - a) спеціально уповноважені на те державні органи та інспекції, які є незалежними у своїй діяльності від власника або уповноваженого ним органу, а також центральні та місцеві органи державної виконавчої влади та профспілкові органи у межах своєї компетенції;
 - b) профспілкові органи;
 - c) генеральний прокурор і підпорядковані йому прокурори.
8. Працівникам за роботу у вихідний день:
 - a) надається інший день відпочинку;
 - b) здійснюється оплата у грошовій формі у подвійному розмірі;
 - c) за згодою сторін надається інший день відпочинку або здійснюється оплата у грошовій формі.
9. Поділ щорічної відпустки на частини будь-якої тривалості допускається на прохання працівника і за умови, що основна безперервна її частина становитиме не менше:
 - a) 12 календарних днів;
 - b) 16 календарних днів;
 - c) 14 календарних днів.

Література: [1; 2; 9; 10; 15; 16; 30; 36; 37; 43]

Тема 10. Правове регулювання оплати праці

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття “заробітна плата” і вкажіть її види.
2. Які існують сфери регулювання оплати праці?
3. Назвіть системи оплати праці.
4. Які особливості тарифної системи оплати праці?
5. Охарактеризуйте особливості оплати праці у разі переведення на іншу роботу.
6. Який порядок виплати заробітної плати?
7. Які обмеження розміру відрахування із заробітної плати передбачені законодавством?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем:

1. Правове визначення поняття оплати праці. Структура і функції заробітної плати.
2. Нормування праці.
3. Система оплати праці.
4. Оплата праці в разі відхилення від встановлених нормальних умов праці.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Робота у нічний час оплачується відповідно до тарифної угоди та колективного договору у такому підвищеному розмірі:
 - a) 10% тарифної ставки (окладу);
 - b) не нижче 20% тарифної ставки (окладу);
 - c) 50% тарифної ставки (окладу);
 - d) 100% тарифної ставки (окладу).
2. Оплата праці при суміщенні професій (посад) регулюється таким нормативним актом підприємства:
 - a) правилами внутрішнього трудового розпорядку;
 - b) колективним договором;
 - c) трудовим договором.
3. Власник (роботодавець) має повідомити працівників про запровадження нових або зміну діючих умов оплати праці у такі строки:
 - a) не пізніше як за 1 місяць;
 - b) не пізніше як за 3 місяці;
 - c) не пізніше як за 2 місяці.
4. Заохочення за успіхи в роботі працівників передбачено:
 - a) колективним договором;
 - b) положенням про застосування зазначених заохочень, що діє на підприємстві;
 - c) правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Задачи

Задача 1. На державному машинобудівному заводі на період до одного року була затверджена схема посадових окладів інженерно-технічних працівників, розмір яких відповідає економіко-фінансо-

вим можливостям підприємства. Профком підприємства виступив проти такої схеми у зв'язку з тим, що посадові оклади деяких спеціалістів виявилися нижчими від встановлених галузевою тарифною угодою. Керівництво заводу відхилило вимогу профкому, посиляючись на те, що ставки і оклади тарифної угоди є лише орієнтиром для підприємства і не є обов'язковими.

Чи законні вимоги профкому? Чи допускає чинне законодавство випадки, коли рівень оплати праці на підприємстві може бути нижчим, ніж це передбачено галузевою тарифною угодою?

Задача 2. За штатним розписом (схемою посадових окладів) оклад товарознавця на фабриці визначається “вилкою” від 1200 до 1500 грн. Приймаючи працівника на цю посаду, керівник встановив йому посадовий оклад у розмірі 1250 грн. Попрацювавши 6 місяців і довідавшись, що його посада може оплачуватись значно вище, працівник зажадав підвищення заробітної плати, посиляючись, зокрема, на те, що з роботою він справляється успішно, зауважень і дисциплінарних стягнень немає.

Чи можуть змінюватись і в якому порядку посадові оклади?

Література [1; 2; 10; 22; 31; 41; 45; 46; 51; 52]

Тема 11. Гарантії та компенсації

Питання для самоконтролю

1. Які види гарантій та компенсацій встановлені для працівників трудовим законодавством?
2. Назвіть гарантії для працівників, обраних на виборні посади?
3. Назвіть гарантії та компенсації у разі переїзду на роботу в іншу місцевість.
4. Назвіть гарантії для працівників, які направлені на обстеження до медичного закладу для донорів.
5. Назвіть гарантії для працівників — авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків і раціоналізаторських пропозицій.
6. Які вам відомі компенсації?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Види гарантій для працівників, передбачені законодавством України.
2. Види і порядок надання компенсацій працівникам за законодавством України.

Література [1; 2; 9; 10; 15; 16; 31; 43; 44; 54; 60]

Тема 12. Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття трудової дисципліни та умови її забезпечення на підприємствах, установах, організаціях.
2. У чому полягають значення дисципліни праці, її роль у ринковій економіці
3. Які методи забезпечення праці встановлені чинним законодавством? Дайте їх характеристики.
4. Які є види заохочень за успіхи в роботі та особливі трудові заслуги? Порядок їх застосування.
5. Якими нормативно-правовими актами регулюється внутрішній трудовий розпорядок?
6. Що таке дисциплінарна відповідальність і за яких умов вона застосовується?
7. Дайте визначення дисциплінарного проступку та дисциплінарних стягнень.
8. Назвіть види дисциплінарної відповідальності.
9. Який порядок застосування дисциплінарних стягнень і зняття їх?
10. Які органи правоможні застосовувати дисциплінарні стягнення?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Дисципліна праці за трудовим законодавством України.
2. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядження на підприємстві.
3. Види заохочень і порядок їх застосування.

4. Підстави та умови дисциплінарної відповідальності працівників.
5. Загальна дисциплінарна відповідальність.
6. Спеціальна дисциплінарна відповідальність за трудовим законодавством України.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Стягнення за порушення трудової дисципліни:
 - a) зауваження, догана, звільнення з роботи;
 - b) зауваження, догана, сувора догана, переведення на нижчеоплачувану роботу строком до трьох місяців, звільнення з роботи;
 - c) догана або звільнення з роботи.
2. Дисциплінарне стягнення за порушення трудової дисципліни не може бути накладене пізніше:
 - a) двох тижнів з дня його виявлення;
 - b) одного місяця з дня його виявлення;
 - c) шести місяців з дня вчинення проступку.
3. Дисциплінарне стягнення може бути накладене безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше:
 - a) одного місяця з дня вчинення проступку;
 - b) трьох місяців з дня вчинення проступку;
 - c) шести місяців з дня вчинення проступку.
4. Власник має право замість накладення дисциплінарного стягнення передати питання про порушення трудової дисципліни на розгляд:
 - a) товариського суду;
 - b) трудового колективу або його органу;
 - c) профкому підприємства.

Література [1–4; 10; 14; 18; 19; 43]

Тема 13. Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин за заподіяну шкоду

Питання для самоконтролю

1. Визначте поняття матеріальної відповідальності сторін трудового договору. Що є підставою такої відповідальності?
2. У чому відмінність матеріальної відповідальності працівників від цивільно-правової?

3. Які види матеріальної відповідальності встановлені законодавством України? Розкрийте їх суть.
4. Матеріальна та моральна відповідальність роботодавця за законодавством України.
5. Який порядок відшкодування шкоди, заподіяної працівником підприємству, установі, організації.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації.
2. Обмежена та повна матеріальна відповідальність працівників.
3. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.
4. Порядок визначення розміру шкоди, яка підлягає відшкодуванню працівником.
5. Матеріальна та моральна відповідальність роботодавця у трудових правовідносинах.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. За шкоду, заподіяну підприємству при виконанні трудових обов'язків, працівники, з вини яких заподіяно шкоду, несуть матеріальну відповідальність у розмірі прямої дійсної шкоди, але не більше:
 - а) 1/3 середнього місячного заробітку;
 - б) 2/3 середнього місячного заробітку;
 - в) середнього місячного заробітку;
 - г) несуть повну матеріальну відповідальність.
2. У разі незаконного звільнення або переведення працівника на іншу роботу службова особа несе матеріальну відповідальність:
 - а) у розмірі середньомісячного заробітку;
 - б) у розмірі трьох місячних окладів;
 - в) у повному розмірі за весь час вимушеного прогулу, але не більше одного року.
3. Зазначте випадки обмеженої відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації:
 - а) псування або знищення через недбалість майна підприємства;

- б) псування через недбалість майна підприємства;
 - с) знищення через недбалість майна підприємства.
4. Письмові договори про повну матеріальну відповідальність можуть укладатися між: підприємством і працівниками, які досягли віку:
- а) 16 років;
 - б) 17 років;
 - в) 18 років.

Література [1; 2; 5; 31; 33; 41; 43; 54; 56; 60]

Тема 14. Правове забезпечення охорони праці

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття “охорона праці” та розкрийте його зміст.
2. Якими законами, положеннями та наказами регулюється охорона праці в Україні?
3. Розкрийте державну політику в галузі охорони праці.
4. Якими локальними актами регулюється охорона праці і який порядок їх прийняття і затвердження?
5. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві.
6. Які організаційно-правові форми забезпечення охорони праці на виробництві передбачені законодавством України?
7. Укажіть основні обов'язки працівників у сфері відносин з охорони праці і розкрийте їх зміст.
8. Який порядок оплати праці працівників у разі переводу їх на іншу роботу у зв'язку із каліцтвом та іншими ушкодженнями здоров'я, пов'язаними із виконанням трудових обов'язків?
9. Які повноваження Державного комітету з охорони праці?
10. Розкрийте основні положення соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
11. Який порядок розслідування нещасних випадків на виробництві?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Законодавство України про охорону праці.
2. Державна політика в галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві.

3. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці на виробництві, передбачені чинним законодавством.
4. Який порядок розслідування нещасних випадків на виробництві.
5. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про охорону праці.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Закон "Про охорону праці" встановлює єдині нормативи з охорони праці:
 - a) для державних підприємств, установ і організацій;
 - b) для всіх установ, підприємств і організацій незалежно від форм власності та видів діяльності;
 - c) дія Закону не поширюється на спільні підприємства.
2. Зазначте, чи має право власник підприємства відсторонювати працівника від роботи і притягувати його до дисциплінарної відповідальності за ухилення від медичних оглядів:
 - a) ні, не має права;
 - b) так, має право;
 - c) має право не лише відсторонювати від роботи, а й оголошувати догану.
3. Служба охорони праці на підприємстві підпорядкована:
 - a) головному інженеру;
 - b) директору підприємства;
 - c) директору підприємства і профспілковому комітету;
 - d) профспілковому комітету.
4. За порушення законодавства про охорону праці чинним законодавством передбачена така відповідальність:
 - a) дисциплінарна;
 - b) дисциплінарна і матеріальна;
 - c) кримінальна;
 - d) дисциплінарна, адміністративна, матеріальна, кримінальна, залежно від вчиненого правопорушення.
5. Зазначте, чи поширюються на працівника в період випробування норми законодавства про працю:
 - a) так, поширюються;
 - b) ні, не поширюються;
 - c) поширюються, за винятком колективного договору.

6. Працівник має право відмовитися від дорученої йому роботи:
 - a) тільки за умови, коли створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я;
 - b) тільки за умови, коли створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують;
 - c) за умови, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, і навколишнього середовища.
7. Постійний контроль за додержанням вимог нормативних актів про охорону праці покладається:
 - a) на профспілки;
 - b) трудовий колектив;
 - c) власника або уповноважений ним орган, трудовий колектив через обраних ним уповноважених осіб, профспілки.
8. Закон України "Про охорону праці" поширюється:
 - a) на державні підприємства, установи й організації;
 - b) на державні і колективні підприємства й організації;
 - c) на всі підприємства, установи й організації незалежно від форм власності та видів їх діяльності, на всіх громадян, які працюють, а також залучені до праці на цих підприємствах, включаючи осіб без громадянства та іноземців.
9. Зазначте, чи мають право на охорону праці іноземні громадяни і особи без громадянства, які працюють на підприємствах, розташованих на території України:
 - a) ні, не мають таких прав;
 - b) так, мають такі права відповідно до укладених Україною міжнародних договорів;
 - c) так, мають такі ж права на охорону праці, як і громадяни України.
10. Зазначте, чи зобов'язаний власник (роботодавець) при укладенні трудового договору поінформувати громадянина під розписку про умови праці на підприємстві, наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів та можливі наслідки їх впливу на здоров'я, а також про його права на пільги і компенсації за роботу в таких умовах:
 - a) так, зобов'язаний поінформувати тільки про небезпечні і шкідливі виробничі фактори;

- b) так, зобов'язаний поінформувати тільки на вимогу працівника;
- с) так, зобов'язаний.
11. Зазначте, чи має право працівник розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо власник не виконує законодавства про охорону праці, умови колективного договору з цих питань:
- а) ні, не має права;
- б) працівник повинен звернутися з цих питань до профспілкового органу;
- с) так, таке право має.
12. Зазначте, чи поширюються державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти про охорону праці на сферу трудового і професійного навчання:
- а) поширюються лише державні нормативні акти;
- б) поширюються державні міжгалузеві нормативні акти;
- с) так, поширюються як державні міжгалузеві, так і галузеві нормативні акти про охорону праці.
13. Відповідно до Закону України “Про охорону праці” громадський контроль здійснюють:
- а) трудові колективи через обраних ними уповноважених осіб;
- б) комісії з охорони праці;
- с) трудові колективи через обраних уповноважених осіб і профспілки в особі виборних органів і представників.
14. Чинним законодавством України за порушення вимог щодо охорони праці передбачена така відповідальність працівників:
- а) кримінальна й адміністративна;
- б) дисциплінарна і матеріальна;
- с) дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна.

Література [1–4; 9; 10; 28; 30; 35; 42; 48]

Тема 15. Правове регулювання праці жінок, молоді та осіб зі зниженою працездатністю

Питання для самоконтролю

1. Правове регулювання праці жінок та охорона їх праці.
2. Правове регулювання праці молоді та охорона її праці за чинним законодавством.

3. Правове регулювання праці працівників зі зниженою працездатності та охорона їх праці.
4. Нагляд і контроль за охороною праці зазначених категорій працівників.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Правове регулювання праці жінок за законодавством України.
2. Правове регулювання праці жінок в контексті охорони їх праці та здоров'я на виробництві.
3. Правове регулювання праці молоді в контексті охорони їх праці та здоров'я на виробництві.
4. Правове регулювання праці осіб зі зниженою працездатністю в контексті охорони їх праці та здоров'я на виробництві.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Залучення до робіт у нічний час, у вихідні дні, до надурочних робіт, а також направлення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, у відрядження:
 - а) законом заборонено;
 - б) допускається за згодою вказаних працівників;
 - в) допускається за згодою вказаних працівників і профспілкового комітету.
2. До вирішення питання про надання вагітній жінці відповідно до медичного висновку іншої роботи, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, вона:
 - а) підлягає відстороненню від роботи із збереженням середнього місячного заробітку;
 - б) не підлягає відстороненню від роботи, але за нею зберігається середньомісячний заробіток;
 - в) переводиться на іншу роботу, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою.
3. Неповнолітніми вважаються особи, які не досягли віку:
 - а) 14 років;
 - б) 15 років;
 - в) 18 років.

4. Працівникам віком молодше вісімнадцяти років надаються відпустки:
 - a) згідно із графіком відпусток;
 - b) згідно із графіком відпусток та за згодою батьків;
 - c) тільки влітку або за їх бажанням у будь-яку іншу пору року згідно із графіком відпусток.
5. Зазначте, чи має право власник підприємства встановлювати випробування при прийнятті на роботу неповнолітніх, вагітних жінок і жінок, які мають дітей до трьох років:
 - a) так, має право;
 - b) ні, не має права;
 - c) має право за погодженням сторін.
6. Служба охорони праці створюється:
 - a) тільки на державних підприємствах, в установах і організаціях;
 - b) на державних і колективних підприємствах;
 - c) на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності та видів їх діяльності, де працює понад 50 працівників.
7. Зазначте, чи функціонує служба охорони праці при місцевих державних адміністраціях:
 - a) ні, не функціонує. Цими питаннями займаються регіональні органи з охорони праці;
 - b) так, функціонує;
 - c) не можу відповісти.
8. Зазначте, чи функціонує служба охорони праці в міністерствах, держкомітетах, концернах, корпораціях та інших об'єднаннях підприємств, створених за галузевим принципом:
 - a) не можу відповісти;
 - b) ні, не функціонує;
 - c) так, функціонує.
9. Зазначте, чи забороняється залучати вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, до нічних, надурочних робіт, робіт у вихідні дні і направляти їх у відрядження:
 - a) ця заборона поширюється лише на вагітних жінок;
 - b) так, забороняється;
 - c) не можу відповісти.
10. Зазначте, чи передбачено в законодавстві заборону відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до

трьох років, а самотні матері — за наявністю дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда:

- a) так, передбачено таку заборону стосовно вагітних жінок;
- b) так, передбачено таку заборону стосовно вагітних жінок і жінок, які мають дітей до трьох років;
- c) таку заборону передбачено.

Література [1–4; 9; 22; 28; 30; 42; 48; 54; 56; 60]

Тема 16. Професійна підготовка та підвищення кваліфікації працівників

Питання для самоконтролю

1. Правове регулювання підготовки кадрів: загальні положення.
2. Організаційно-правові питання професійного навчання робітників.
3. Підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців.
4. Матеріальне забезпечення та гарантії працівників на час професійного навчання.
5. Пільги працівникам, які навчаються у середніх технічних закладах освіти.
6. Пільги для працівників, які навчаються у вищих закладах освіти та аспірантурі.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Правове регулювання професійного навчання робітників на виробництві та навчально-курсних комбінатах.
2. Правове регулювання підвищення кваліфікації керівних працівників та спеціалістів.
3. Пільги працівникам, які навчаються у середніх та професійно-технічних закладах освіти.
4. Пільги для працівників, які навчаються у вищих навчальних закладах освіти та аспірантурі.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

Зазначте, чи встановлюється броня щодо прийняття на роботу і професійного навчання на виробництві молоді:

- a) так, встановлюється лише для дітей-сиріт і дітей з малозабезпечених сімей;

- б) так, встановлюється лише для неповнолітніх правопорушників, які перебувають на обліку в органах міліції;
- с) так, встановлюється за рішенням районних (міських) Рад або держадміністрації.

Література [1; 2; 8; 9; 19; 26; 38]

Тема 17. Індивідуальні та колективні трудові спори

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття індивідуального трудового спору. Визначте причини їх виникнення.
2. Наведіть класифікацію трудових спорів.
3. Дайте характеристику системи органів щодо розгляду трудових спорів.
4. Дайте характеристику поняття, предмета і сторонам колективного трудового спору.
5. Який порядок формування вимог найманих працівників?
6. Який порядок вирішення колективного трудового спору примирною комісією і трудовим арбітражем?
7. Який правовий статус незалежного посередника?
8. Які завдання та повноваження національної служби посередництва і примирення?
9. Як реалізується право працівників на страйк в Україні? Які юридичні наслідки законного і незаконного страйку?

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Загальний порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.
2. Види індивідуальних трудових спорів та порядок їх розгляду. Порядок розгляду колективних трудових спорів.
3. Органи уповноважені розглядати індивідуальні трудові спори та їх правовий статус.
4. Види юридичної відповідальності, передбачені за порушення законодавства про колективні трудові спори.

Тестові завдання

Вкажіть правильну відповідь.

1. Комісія з розгляду трудових спорів на підприємствах, в установах, організаціях:

- a) обирається на загальних зборах профспілкової організації підприємства, установи, організації;
 - b) призначається профспілковим комітетом підприємства, установи, організації;
 - c) обирається на загальних зборах трудового колективу підприємства, установи, організації.
2. Зазначте, в які строки КТС повинна розглянути трудовий спір відповідно до поданої працівником заяви про порушення його трудових прав:
- a) протягом місяця;
 - b) протягом п'ятнадцяти днів;
 - c) у десятиденний строк з дня подання заяви.
3. Зазначте, в які строки можуть оскаржити рішення КТС в суді працівник чи власник або уповноважений ним орган:
- a) протягом одного місяця;
 - b) протягом 15 днів;
 - c) у десятиденний строк з дня вручення їм виписки з протоколу засідання комісії чи його копії.

Задачи

Задача 1. Після того, як за результатами третього кварталу колективи двох цехів автокранового заводу були позбавлені премії, виник конфлікт. На засіданні профкому, де розглядалася скарга представників цих колективів, було встановлено, що згідно з Положенням про преміювання, схваленим директором заводу за погодженням з профкомом, передбачається квартальне преміювання підрозділів за досягнення високих показників якості продукції основного виробництва. Оскільки заводом було отримано ряд рекламцій на якість продукції, випущеної у третьому кварталі, то колективи цехів, які найбільш винні у випуску браку, були, згідно із розпорядженням директора, позбавлені премії за цей квартал.

На засіданні профкому більшістю голосів було підтримано адміністрацію заводу.

Не погодившись з таким рішенням, уповноважені представники трудових колективів цехів розпочали збирання підписів про проведення страйку.

Спробуйте розібратися в ситуації.

Задача 2. Колектив однієї із шахт Волинського вугільного басейну поставив перед керівництвом шахти вимоги збільшити всім праців-

никам тривалість додаткової відпустки за роботу на підземних роботах з 12 до 18 робочих днів. Адміністрація відмовилась задовольнити вимоги шахтарів, посилаючись на те, що для цього немає фінансових можливостей і що таке збільшення відпочинку для всіх шахтарів виходить за межі колективного договору.

Чи виник тут колективний трудовий спір? Який порядок його вирішення?

Література [1; 2; 10; 16; 37; 43; 54; 60; 61; 63]

Тема 18. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю

Питання для самоконтролю

1. Поняття та основні види нагляду і контролю у сфері застосування праці.
2. Які органи здійснюють державний нагляд за додержанням трудового законодавства про охорону здоров'я на виробництві.
3. Назвіть основні види нагляду і контролю за додержанням трудового законодавства та розкрийте їх зміст.
4. Правовий статус Державного комітету з нагляду за додержанням законодавства про працю.
5. Які повноваження мають посадові особи, які безпосередньо здійснюють нагляд з зазначених питань.
6. Які права мають генеральний прокурор України і підпорядковані йому прокурори у здійсненні нагляду за додержанням законодавства про працю.
7. Громадський контроль за додержанням законодавства про працю та охорону праці на виробництві.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Поняття та види нагляду і контролю за додержанням трудового законодавства.
2. Система органів нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю й охорону здоров'я підприємствами, установами, організаціями України: структура і функції.
3. Права прокурора у здійсненні нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю й охорону здоров'я.

4. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо здійснення контролю за додержанням законодавства про працю, охорону здоров'я на виробництві.

Тестові завдання

Державний нагляд за охороною праці здійснюють:

- а) Департамент Міністерства праці і соціальної політики України по нагляду за охороною праці;
- б) Держкомітет України по нагляду за охороною праці і Держкомітет України з ядерної та радіаційної безпеки;
- в) Держдепартамент Міністерства праці і соціальної політики України по нагляду за охороною праці, Держкомітет України з ядерної та радіаційної безпеки, органи державного пожежного нагляду, органи та заклади санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.

Література [1; 2; 8; 13; 29; 54; 60; 63]

Тема 19. Міжнародно-правове регулювання праці

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття міжнародно-правового регулювання праці. Назвіть його суб'єкти.
2. У чому полягає особливість джерел міжнародного трудового права?
3. Основні права людини в галузі праці за міжнародно-правовими актами.
4. Охарактеризуйте правову природу конвенцій та рекомендацій МОП.
5. Права громадян за кордоном. В Україні. Трудові права іноземців.

Практичні завдання

Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем.

1. Поняття та принципи міжнародно-правового регулювання праці. Суб'єкти міжнародно-правового регулювання праці.
2. МОП, її структура, основні напрями діяльності.
3. Джерела міжнародно-правового регулювання праці та їх класифікація.
4. Захист прав, основних свобод людини у сфері праці.

5. Праця громадян України за кордоном. Трудові права іноземців в Україні.
6. Міжнародні норми щодо регулювання трудових відносин та їх застосування в Україні.

Література [1; 2; 7; 16; 29; 47; 54; 60]

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота — це самостійне дослідження однієї з актуальних проблем трудового права України, захистом якої студенти завершують вивчення цієї навчальної дисципліни.

Мета курсової роботи — допомогти студентам глибше засвоїти найважливіші питання трудового права України, перевірити їх уміння самостійно викладати теоретичні положення, працювати з літературними джерелами, нормативними матеріалами, розв'язувати конкретні правові задачі, правильно застосовувати і тлумачити чинне законодавство. Перш ніж розпочати написання курсової роботи, необхідно уважно ознайомитися з методичними вказівками, вивчити відповідні розділи в підручниках і необхідну основну та спеціальну літературу. Треба також уважно ознайомитися з чинним законодавством з цього питання і практикою його застосування.

Найпоширенішою помилкою при написанні курсової роботи є механічне переписування тексту з навчальних, спеціальних або довідкових літературних джерел. Студенти повинні з'ясувати суть проблем, що досліджуються в курсовій роботі, і потім самостійно викласти їх. Тексту курсової роботи повинен передувати детально розроблений план. Важливо, щоб зміст роботи відповідав плану. Студент повинен обговорити тему і план роботи з викладачем. Курсова робота повинна мати чітку структуру. Окремі питання, розділи і підрозділи необхідно виокремлювати відповідними назвами.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути максимально повно і чітко викладати всі досліджувані проблеми. При цьому важливо показати діалектику їх розвитку, можливі відмінності у трактуванні досліджуваних положень, здійснити порівняльний аналіз питань, які висвітлюються у відповідних розділах підручників і спеціальної літератури.

Аналізуючи зміст досліджуваних правових норм, студенти повинні обов'язково наводити точні та конкретні посилання на відповідні акти: вказати, ким і коли вони прийняті, де опубліковані, навести відповідні статті. При цьому необхідно звертатися безпосередньо до правових норм, а не викладати їх зміст за навчальною, довідковою або популярною літературою. Використовуючи коментар до законодавства, необхідно відокремлювати текст коментаря від тексту закону. Усі приклади, що наводяться з практики, повинні бути органічно пов'язані зі змістом досліджуваних питань і супроводжуватися посиланнями на джерела.

Студенти повинні не лише опанувати основний зміст вибраної теми, а й творчо підійти до аналізу фактичного матеріалу, встановити зв'язки і закономірності, зробити правильні висновки. При написанні курсової роботи студенти повинні розглянути історію вивчення теми, концепції, що існують у науці із цієї проблеми, та перспективи її вирішення.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КСР

1. Правове регулювання відносин у сфері зайнятості та працевлаштування населення.
2. Правове регулювання оплати праці за законодавством України.
3. Охорона праці за законодавством України.
4. Правове регулювання індивідуальних і колективних трудових спорів за законодавством України.
5. Правове регулювання робочого часу і часу відпочинку за законодавством України.
6. Юридична відповідальність працівників за трудовим правом України.
7. Соціальне партнерство у сфері трудових відносин за законодавством України.
8. Колективний договір і угода за законодавством України.
9. Гарантії та компенсації за законодавством України.
10. Правове регулювання атестації працівників та держслужбовців за законодавством України.
11. Види трудового договору та особливості їх укладення.
12. Міжнародно-правове регулювання праці.
13. Особливості юридичної відповідальності за порушення трудового законодавства України.

14. Правове регулювання трудових відносин за законодавством України.
15. Проблеми колективно-договірного регулювання праці в ринкових умовах.
16. Правове регулювання матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин.
17. Особливості регулювання охорони праці жінок, молоді та інвалідів за законодавством України.
18. Правові засади регулювання недержавного сектора економіки в контексті трудового права України.
19. Новітні тенденції нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.
20. Захисна функція профспілок в умовах ринкової економіки.
21. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну майну власника.
22. Підстави виникнення зміни, припинення та розірвання трудових відносин за законодавством України.
23. Virішення колективних трудових спорів при укладенні, виконанні та зміні колективного договору.
24. Практика вирішення індивідуальних трудових спорів у суді.
25. Правове регулювання виробничої дисципліни та трудового розпорядку за законодавством України.
26. Правове регулювання відпусток за трудовим законодавством України.
27. Зміст і значення колективного договору в ринкових умовах господарювання.
28. Дисциплінарна відповідальність працівників за законодавством України.
29. Правове регулювання охорони праці та її організаційно-правові форми в Україні.
30. Колективні трудові спори та процедура їх вирішення.
31. Правове регулювання захисту прав працівників за законодавством України.
32. Правовий статус суб'єктів у трудових відносинах в умовах ринкової економіки.
33. Проблеми припинення та розірвання трудового договору за законодавством України.
34. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю.
35. Актуальні проблеми охорони праці за законодавством України.

36. Проблеми реформування трудового права в Україні.
37. Європейський суд з прав людини як вища міжнародна інстанція з вирішення трудових спорів.
38. Права профспілок у сфері трудових відносин.
39. Конституційні гарантії та захист трудових прав в Україні.
40. Діапазон соціальних функцій трудового права у країнах Західної Європи.
41. Механізм реалізації норм трудового права за законодавством України.
42. Порівняльно-правовий аналіз проекту Трудового кодексу України і законодавства про працю Російської Федерації та Білорусії.
43. Специфіка основних джерел трудового права України.
44. Правове регулювання спеціальної дисциплінарної відповідальності працівників за законодавством України.
45. Огляд новітніх тенденцій нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.
46. Джерела та тенденції розвитку трудового права України та Російської Федерації.
47. Механізм реалізації міжнародних стандартів про працю у внутрішньому законодавстві України.
48. Роль Міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового захисту трудящих-мігрантів та членів їх сімей.
49. Внутрішньоправова імплементація міжнародних норм про працю.
50. Порівняльний аналіз проекту Трудового кодексу України і Європейської соціальної хартії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція* України: Закон України від 28 червня 1996 року. — К., 2005. — 62 с.
2. *Кодекс законів про працю* України від 10.12.71. — К.: Україна, 2006.
3. *Кримінальний кодекс* України від 05.04.01. — К.: Україна, 2006.
4. *Кодекс* України про адміністративні правопорушення // ВВР України. — 1984. — 12 лип. — № 54. — Ст. 1122.
5. *Цивільний кодекс* України від 16 січня 2003 р. // ВВР України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.

6. *Цивільний* процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Офіц. вісн. України. — 2004. — № 16. — Ст. 1088.
7. *Про дію* міжнародних договорів на території України: Закон України від 10.12.91 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 10. — Ст. 137.
8. *Про зайнятість* населення: Закон Української РСР від 1 березня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1991. — № 14. — Ст. 170.
9. *Про основи* соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 15. — Ст. 24.
10. *Про колективні* договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 36. — Ст. 361.
11. *Про загальні* засади створення функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13 жовтня 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 50. — Ст. 676.
12. *Про залізничний* транспорт: Закон України від 4 липня 1996 р. // ВВР України. — № 40. — Ст. 183.
13. *Про забезпечення* санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24 липня 1994 р. // ВВР України. — 1994. — № 27. — Ст. 218.
14. *Гірничий* закон України // ВВР України. — 1999. — № 50. — Ст. 433.
15. *Об условиях* труда временных рабочих и служащих: Указ Президента Верховного Совета ССР от 24 сентября 1977 г. // Ведомости Верховного Совета ССР. — 1974. — № 40. — Ст. 662.
16. *Тимчасове* положення про умови і порядок оформлення іноземним громадянам дозволів на працевлаштування в Україні. Затверджено Наказом Мініпраці України від 5 травня 1993 р. № 27.
17. *Про освіту*: Закон України від 23 травня 1991р. // ВВР України. — 1991. — № 34. — Ст. 331.
18. *Про прокуратуру*: Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
19. *Про статус* суддів: Закон України від 15 грудня 1992 р. // ВВР України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
20. *Основи законодавства* про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. // ВВР України. — 1993. — № 4. — Ст. 19.

21. *Про державну* допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 24 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. — № 5. — Ст. 21.
22. *Про основи* соціального захисту інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р. // ВВР України. — 1991. — № 21. — Ст. 252.
23. *Про фермерське* господарство: Закон України від 20 грудня 1991 р. // ВВР України. — 1992. — № 20. — Ст. 272.
24. *Про культуру*. Основи законодавства України від 14 лютого 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 21. — 18 листоп.
25. *Про об'єднання* громадян: Закон України від 16 грудня 1992 р. // Голос України. — 1992. — 18 листоп.
26. *Про державну* службу: Закон України від 16 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 52. — Ст. 490.
27. *Про державну* таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 1. — Ст. 93.
28. *Про основні* засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 р. // ВВР України. — 1994. — Ст. 18.
29. *Про правовий* статус іноземців і осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 23. — Ст. 161.
30. *Про охорону* праці: Закон України від 21.11.02.
31. *Про оплату* праці: Закон України від 24 березня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 17. — Ст. 121.
32. *Про звернення* громадян: Закон України // Голос України. — 1995. — 12 верес.
33. *Про визначення* розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищення (псування), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 року // ВВР України. — 1995. — 30 трав. — № 22. — Ст. 173; 1995. — № 8.
34. *Про страхування*: Закон України від 07.03.1996 р. // ВВР України. — 1996. — № 18. — Ст. 78.
35. *Про розмір* внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування. 11.01.01 // ВВР України. — 2001. — № 11. — Ст. 47.
36. *Про відпустки*: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Право України. — 1997. — № 1. — Ст. 74.

37. *Про порядок* вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. // ВВР України. — 1998. — № 5.
38. *Про заходи* щодо реформування системи підготовки спеціалістів та працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: Указ Президента від 23.01.96 № 77 // Уряд. кур'єр. — 1996. — 25 січ.
39. *Порядок* працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка, яких здійснюється за державним замовленням: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08. 96 р. // Уряд. кур'єр. — 1996. — 10 жовт.
40. *Порядок* оформлення іноземцями та особами без громадянства дозволу на працевлаштування в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.99 № 892.
41. *Порядок* обчислення середньої заробітної плати: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 08.02.95 № 100 // Праця і зарплата. — 2000. — № 12. — Березень.
42. *Граничні* норми підіймання і переміщення важких речей неповнолітніми, затверджені наказом МОЗ України від 22.03.96. № 59 // Офіц. вісн. України. — 1996. — № 5. — С. 15.
43. *Про практику* розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 року // Уряд. кур'єр. — 1993. — № 8.
44. *Про застосування* Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.04.96 // Право України. — 1996. — № 12.
45. *Положення* про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 року № 170 // Уряд. кур'єр. — 1994. — 24 берез.
46. *Положення* про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій: Затв. наказом Мінпраці, Мінфіну, Мінекономіки України від 28 червня 1993 року № 43 // Уряд. кур'єр. — 1993. — 14 серп.
47. *Порядок* оформлення іноземцями та особами без громадянства дозволу на працевлаштування в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.99 № 2028.
48. *Граничні* норми підіймання і переміщення важких речей жінками, затверджені наказом МОЗ України від 10.12.93 // Голос України. — 1994. — 10 берез.

49. *Інструкція* про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах, організаціях: Затв. наказом Мінпраці України, Мін'юсту України, Мінсоцзахисту населення України від 29 липня 1993 р. № 58.
50. *О дежурствах* на предприятиях и учреждениях: Постановление Секретариата ВЦСПС от 2 апреля 1954 г.
51. *Правила* о работе на открытом воздухе в холодное время года: Постановление НКТ СССР от 11 декабря 1929 г.
52. *Правила* об условиях труда грузчиков при погрузочно-разгрузочных работах: Утв. НКТ СССР 20 сентября 1931 г.
53. *Список* сезонних робіт і сезонних галузей: Затв. постановою Кабміну України від 28 березня 1997 р.

Додаткова

54. *Болотіна Н. Б.* Трудове право України: Підручник. — К.: Вікар, 2003. — 725 с. — (Вища освіта ХХІ століття.).
55. *Жидецький В. Ц., Джигирей В. С., Мельников О. В.* Основи охорони праці: Навч. посіб. — Л.: Афіша, 2000. — 68 с.
56. *Стичинський Б. С., Зуб І. В., Ротань В. Г.* Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. — К.: АСК, 2004.
57. *Становлення* і розвиток цивільних і трудових правовідносин у сучасній Україні: Моногр. / Кол. авторів: Я. М. Шевченко, О. М. Молявко, Г. В. Єрьоменко та ін.; Кер. авт. кол., наук. ред. Я. М. Шевченко. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. — 248 с.
58. *Судові* прецеденти щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ. — Х.: Просвіта, 2000. — 232 с.
59. *Стадник М.* Правове регулювання розв'язання страйків // *Право України*. — 1992. — № 7. — С. 30–32.
60. *Трудове* право України: Академічний курс: Підруч. для студ. // За ред. П. Д. Пилипенка. — К.: Ін Юре, 2004. — 534 с.
61. *Трудові* спори: законодавство, коментар, судова практика // Упоряд.: В. А. Скоробагатько, М. І. Федішин. — К.: Істина, 2000. — 432 с.
62. *Трудове* право України: Тести: Навч. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Л. П. Грузінова, В. Г. Короткій, В. П. Пастухов, В. Ф. Пенківський. — К.: Школа, 2004. — 336 с.
63. *Трудове* право України: Практикум // [Чанишева Г. І., Болотіна Н. Б., Дондіна Т. М., Олейніков О. Л.]; Відп. ред. Чанишева Г. І.; Одес. Держ. юрид. акад. — К.: Юрінком Інтер, 1999. — 287 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Трудове право”	6
Теми самостійної роботи студентів	7
Методичні вказівки до написання курсової роботи	40
Орієнтована тематика КСР	41
Список літератури	43

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. Г. Рогузько*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3429

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП